

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik (przewodniczący)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski (sprawozdawca)

w sprawie z protestu T.R.

przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej zarządzonych na 15 października 2023 r.,

z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej oraz Prokuratora Generalnego,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 12 grudnia 2023 r.,

wyraża opinię, że protest jest zasadny, ale stwierdzone uchybienia nie mają wpływu na wynik wyborów.

[ms]

UZASADNIENIE

T. R. (dalej: „skarżący”) wniósł protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i Senatu Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzonych 15 października 2023 r. Skarżący podniósł, że Obwodowa Komisja Wyborcza utrudniła mu pobranie kart i zagłosowanie w wyborach.

Skarżący podniósł, że 40 dni przed wyznaczonym terminem wyborów parlamentarnych przez portal internetowy złożył wniosek o dopisanie do spisu wyborców w S.. Skarżący otrzymał potwierdzenie zmiany danych ze wskazaniem Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...], w której będzie mógł wziąć udział w głosowaniu, tj. S.. Skarżący w dniu wyborów udał się do lokalu wyborczego mieszczącego się w Przedszkolu przy ul. [...]. Członkowie komisji zażądali od skarżącego zaświadczenia z urzędu gminy. Skarżący próbował wytłumaczyć członkom Komisji, że dokonał zgłoszenia i nie ma obowiązku przedstawiania żadnego zaświadczenia. Skarżącemu odmówiono wydania kart do głosowania. Po opuszczeniu lokalu wyborczego, skarżący telefonicznie skontaktował się z innymi osobami, które zgłaszały wolę udziału w wyborach w innym miejscu. Z informacji uzyskanych od znajomych skarżącego wynikało, że nie mieli oni problemów z wzięciem udziału w wyborach. Po pół godzinie skarżący wrócił do lokalu wyborczego i zażądał wydania kart do głosowania. Zastępca Przewodniczącego sprawdził listę osób uprawnionych do głosowania w tej Komisji i stwierdził, że nazwisko skarżącego znajduje się na liście wyborców. Skarżącemu wydano karty do głosowania. Skarżący podniósł, że taka sytuacja nie powinna mieć miejsca. Skarżący podniósł, że jest to utrudnianie wyborcy głosowania oraz wprowadzanie w błąd odnośnie posiadania zaświadczenia z urzędu. W ocenie skarżącego Komisja była nieprawidłowo przeszkolona, przez co niekompetentna do pełnienia tak ważnej funkcji. Skarżący podniósł, że mogło być więcej osób, którym bezpodstawnie odmówiono prawa do głosowania.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, ponieważ podniesiony w nim zarzut nie dotyczy ustawowych przesłanek do jego wniesienia. Przewodniczący PKW podkreślił, że ostatecznie karty zostały wydane, zatem nie doszło do popełnienia przestępstwa przeciwko wyborom ani też naruszenia przepisów dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów.

Prokurator Generalny wyraził pogląd, że protest jest zasadny, jednak naruszenie przepisów Kodeksu wyborczego nie miało wpływu na wynik wyborów.

Przewodniczący Okręgowej Komisji Wyborczej, działając na wniosek Sądu Najwyższego, ustalił, że opisana przez skarżącego sytuacja istotnie miała

miejsce jednak nie do końca w tej wersji przez niego opisanej. W dniu wyborów skarżący przyszedł do lokalu wyborczego OKW nr [...] w S. i podał adres zamieszkania, tj. ul. [...] w Z., którego nie było na spisie wyborców. Komisja odmówiła skarżącemu wydania kart do głosowania nie znajdując jego danych osobowych w spisie wyborców. Padło również zapytanie od członka komisji o ewentualne zaświadczenie o prawie do głosowania wydanym przez gminę. Skarżący nie posiadał takiego zaświadczenia, opuścił lokal wyborczy i po pewnym czasie do niego wrócił podając, że został dopisany do spisu wyborców na swój wniosek. Zastępca Przewodniczącej o godz. 11:15 (godzina ze spisu połączeń wychodzących) wykonała telefon do ewidencji ludności, gdzie zostało potwierdzone zgłoszenie skarżącego, a karty do głosowania zostały mu wydane.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Protest okazał się zasadny, jednak stwierdzone naruszenie nie miało wpływu na wynik wyborów.

Zgodnie z art. 82 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1277 ze zm., dalej: „k.wyb.”) przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu:

1. dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów;
2. naruszenia przepisów Kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów.

Protest przeciwko ważności wyborów z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, o którym mowa w § 1, lub naruszenia przez właściwy organ wyborczy przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów może wnieść wyborca, którego nazwisko w dniu wyborów było umieszczone w spisie wyborców w jednym z obwodów głosowania (art. 82 § 2 k.wyb.).

Protest przeciwko ważności wyborów do Sejmu wnosi się na piśmie do Sądu Najwyższego w terminie 7 dni od dnia ogłoszenia wyników wyborów przez Państwową Komisję Wyborczą w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej. Nadanie w tym terminie protestu w polskiej placówce pocztowej operatora wyznaczonego w rozumieniu ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. - Prawo pocztowe jest równoznaczne z wniesieniem go do Sądu Najwyższego (art. 241 § 1 k.wyb.). Ponadto wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których je opiera (art. 241 § 3 k.wyb.). Sąd Najwyższy pozostawia bez dalszego biegu protest wniesiony przez osobę do tego nieuprawnioną lub niespełniającą warunków określonych w art. 241 k.wyb. Zgodnie z art. 242 § 1 k.wyb. Sąd Najwyższy rozpatruje protest w składzie 3 sędziów w postępowaniu nieprocesowym. Warunki pisma procesowego zostały zaś ujęte w art. 126 i nast. k.p.c. Powyższe przepisy znajdują zastosowanie również w przypadku wniesienia protestu przeciwko ważności wyborów do Senatu (art. 258 k.wyb.).

Skarżący zarzucił, że mimo prawidłowego zgłoszenia w rejestrze wyborców i dopisania go do listy wyborców w Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w S. , odmówiono mu wydania kart do głosowania. Powyższe, zdaniem skarżącego wynikało z nieprawidłowego wykonywania obowiązków przez członków obwodowej komisji wyborczej.

Zgodnie z art. 52 § 1 i 2 k.wyb. przed przystąpieniem do głosowania wyborca okazuje obwodowej komisji wyborczej dokument umożliwiający stwierdzenie jego tożsamości. Następnie wyborca otrzymuje od komisji kartę do głosowania właściwą dla przeprowadzanych wyborów, opatrzoną jej pieczęcią. Wyborca potwierdza otrzymanie karty do głosowania własnym podpisem w przeznaczonych na to rubryce spisu wyborców.

Zgodnie natomiast z pkt 45 załącznika do uchwały nr [...] Państwowej Komisji Wyborczej w sprawie wytycznych dla obwodowych komisji wyborczych dotyczących zadań i trybu przygotowania oraz przeprowadzenia głosowania w obwodach głosowania utworzonych w kraju w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej oraz w referendum ogólnokrajowym zarządzonych na dzień 15 października 2023 r. (M.P. z 2023

poz. 1079, dalej: „wytyczne”) - obwodowa komisja wyborcza przed wydaniem kart do głosowania wykonuje czynności określone powyższym przepisem, w szczególności ustala czy wyborca jest uprawniony do głosowania w tym obwodzie, przez sprawdzenie czy jego nazwisko jest ujęte w spisie wyborców. Stosownie do treści art. 51 § 4 k.wyb. Komisja umożliwia głosowanie także na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania dopuszcza się do głosowania po uprzednim wpisaniu go do spisu wyborców. Zaświadczenie o prawie do głosowania załącza się do spisu wyborców.

Zgodnie natomiast z art. 28 § 1 k.wyb. wyborca może zmienić miejsce głosowania w danych wyborach. Wniosek w sprawie zmiany miejsca głosowania składa w okresie od 44 dnia przed dniem wyborów do 3 dnia przed dniem wyborów. W myśl art. 28 § 6 k.wyb. złożenie wniosku o zmianę miejsca głosowania skutkuje ujęciem wyborcy w spisie w obwodzie głosowania właściwym dla adresu przebywania i skreśleniem ze spisu w stałym obwodzie głosowania właściwym dla adresu zameldowania na pobyt stały lub adresu stałego zamieszkania.

Obwodowa komisja wyborcza dopisuje w dniu głosowania do spisu wyborców osobę pominiętą w spisie, jeżeli wójt potwierdzi, że pominięcie w spisie jest wynikiem omyłki (art. 51 § 2 pkt 2 k.wyb.). Jednocześnie w pkt 47 ppkt 2 wytycznych przyjęto, że osobie omyłkowo pominiętej w spisie, jeżeli udokumentuje ona, iż stale zamieszkuje na terenie tego obwodu głosowania, a dział ewidencji ludności urzędu gminy, na żądanie komisji, potwierdzi telefonicznie, że pominięcie jest wynikiem pomyłki powstałej przy sporządzaniu spisu. Członek komisji, który otrzymał potwierdzenie z urzędu gminy, dopisując wyborcę na dodatkowym formularzu spisu, musi za każdym razem w rubryce "Uwagi", umieścić swoją parafę. Poza tym członek komisji sporządza dodatkowo, na oddzielnej kartce, notatkę w tej sprawie, z której musi wynikać, że dopisany wyborca nie został ujęty w spisie wyborców z powodu omyłki, a także iż zostało to potwierdzone w dziale ewidencji ludności danej gminy. W notatce podaje się m.in. imię i nazwisko pracownika urzędu gminy potwierdzającego omyłkę oraz godzinę tego zdarzenia. Notatkę dołącza się do spisu wyborców.

W świetle przytoczonych przepisów zaniechanie przez członków Obwodowej Komisji Wyborczej zweryfikowania faktu dopisania skarżącego do spisu wyborców

stanowiło naruszenie ww. przepisów. Z tego względu Sąd Najwyższy wyraził opinię, że wniesiony protest wyborczy jest zasadny.

Jednocześnie Sąd Najwyższy stwierdził, że ww. uchybienie nie miało wpływu na wynik wyborów. Skarżący ostatecznie otrzymał kartę do głosowania i oddał głos w wyborach. Prawo wyborcy do głosowania zostało zatem zrealizowane.

Odnosząc się do zawartego w proteście twierdzenia skarżącego, że opisany sposób postępowania członków Obwodowej Komisji Wyborczej mógł skutkować brakiem oddania głosu przez innych wyborców, podnieść należy, że wnoszący protest nie przedstawił ani nie wskazał dowodów, potwierdzających swoje sugestie.

Konstrukcyjnym elementem protestu wyborczego jest takie sformułowanie zarzutów popełnienia konkretnych przestępstw lub naruszeń ustawy o referendum ogólnokrajowym lub Kodeksu wyborczego dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyniku referendum lub wyborów, które poparte są dowodami i wykazują naruszenie własnego, konkretnego, rzeczywistego i aktualnego interesu protestującego orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie wskazuje się, że przedmiotem protestu nie mogą być zarzuty abstrakcyjne, hipotetyczne, dotyczące innych osób, bliżej nieokreślone, niezwiązane ściśle z sytuacją prawną protestującego (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 7 listopada 2023 r., I NSW 86/23; z 14 listopada 2023 r., I NSW 46/23; z 30 października 2019 r., I NSW 117/19; z 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19).

Z protokołu Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w S. wynika, że nie było żadnych incydentów ani nieprawidłowości. Nad przebiegiem głosowania czuwał maż zaufania, który nie zgłosił żadnych zastrzeżeń. W dniu głosowania Okręgowa Komisja Wyborcza w Z., ani Delegatura Krajowego Biura Wyborczego w Z. nie otrzymały informacji o podanym zdarzeniu z Obwodowej Komisji Wyborczej nr [...] w S.. Opisana sytuacja ma charakter incydentalny, nie było innych zgłoszeń. Wobec powyższego brak jest podstaw do stwierdzenia, że zaistniała sytuacja mogła mieć wpływ na wynik wyborów.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[SOP]

[a!]

